

Kościół katolicki a polityka

W zależności od sytuacji polityczno-ekonomicznej naszego państwa wiele emocji i kontrowersyjnych opinii wywoływała sprawa tzw. ingerencji Kościoła w sprawy społeczno-ekonomiczno-polityczne. Jest to, ze względu na szeroki zakres problematyki, temat obszerny i wyczerpujące wyjaśnienie go nie jest tu możliwe. Artykuł jest próbą refleksji w oparciu o dokumenty Kościoła i w świetle katolickiej nauki społecznej.

Zachodzące w ubiegłym stuleciu przemiany gospodarcze i polityczne skłoniły Kościół do zajęcia wobec nich oficjalnego stanowiska. Papież Leon XIII w encyklice „Rerum novarum” — zwanej pierwszą encykliką społeczną — podkreśla, że państwo powinno służyć dobru wspólnemu. Pius XI encyklice „Quadragesimo anno” naucza, że naczelną zasadą życia społecznego, zastępującą w dziedzinie socjalnej zasadę klas, a w dziedzinie gospodarczej liberalną zasadę wolnej konkurencji, ma być zasada sprawiedliwości społecznej i pomocniczości. Pius XII w enc. „Mystici corporis” i w przemówieniu wigilijnym z 1942 r. zasadzie pomocniczości nadał koncepcję solidarności społecznej i personalizmu chrześcijańskiego. Nazywany powszechnie papieżem pokoju Jan XXIII encyklikę „Mater et Magistra” poświęcił sprawom wybitnie gospodarczym i społecznym, a enc. „Pacem in terris” społeczno-politycznym; jej pełny tytuł w języku polskim brzmi: „O pokoju między wszystkimi narodami, opartym na prawdzie, sprawiedliwości, miłości i wolności”. Encyklika ta skierowana jest „do wszystkich tych, którzy gotowi są bez uprzedzeń czy nienawiści do Kościoła katolickiego, wysłuchać jego głosu”.

Encyklikom społecznym papieży nie przysługuje wprawdzie ranga magisterium Kościoła, ale sprawy które rozstrzygają, nie podlegają już sądom teologów.

Głównym źródłem oficjalnej nauki Kościoła w omawianym zakresie są dokumenty Soboru Watykańskiego II, szczególnie Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”. Dokonywanie się głębokich przemian społecznych, politycznych, gospodarczych, kulturalnych, przeobrażeń pojęć i dążeń, stylu życia i ideałów zalicza się w Konstytucji

do znaków czasu (KDK 4). Dążenie ludzi do wolności, równości, udziału w dorobku kultury to również znak czasu (KDK 26). Jednostka powinna kierować się w życiu dobrem wspólnym tylko na zasadzie dobrowolności, a dobro wspólne ma służyć jednostce (KDK 17).

Oddzielnego omówienia wymaga nauczanie społeczne papieża Jana Pawła II. Jego zdaniem, człowieka kształtują rodzina, naród, państwo i wreszcie wspólnota ludzkości. Papież nie utożsamia jednak narodu z państwem, podkreślając, że naród ma prawo do samodzielności i odrębności kulturowej, samodzielności politycznej i odpowiedzialności za własne losy. Łamanie praw osoby oraz uprawnień podstawowych wspólnot grozi samemu państwu i wszystkim ludziom wielkimi niebezpieczeństwami. Papież przestrzega przed totalitaryzmem.

Reasumując zagadnienie relacji Kościoła do problemów społecznych, politycznych i ekonomicznych, można przyjąć krótką i syntetyczną interpretację ks. Józefa Majki: „Kościół nie zajmuje się wprawdzie prowadzeniem polityki, ale właśnie dzięki temu może odegrać rolę obrońcy i organizatora pokoju, a przede wszystkim nauczyciela zasad, na których budowanie pokoju powinno się opierać”. Kościół podaje zresztą nie tylko zasady, lecz także i metody pokojowych rozwiązań. Panującą niejako metodą jest tu dialog między wszystkimi ludźmi i we wszystkich sprawach w duchu poszanowania wolności i godności każdego z nich. Kościół jest także szczególnie predysponowany do patronowania temu dialogowi, gdyż „zgodnie ze swą istotą nie powinien się wiązać z żadną szczególną formą kultury albo systemem politycznym, gospodarczym czy społecznym” i dlatego „może z racji swej uniwersalności stanowić najmocniejszą więź między ludźmi wspólnotami i narodami” (KDK 42). Kościół nie zajmuje się polityką bezpośrednio, ale zajmuje się człowiekiem żyjącym w określonym środowisku społeczno-politycznym. Nie może więc Kościół w imię obrony dobra i godności ludzkiej osoby pośrednio nie zajmować się polityką i zagadnieniami społeczno-ekonomicznymi.

Eugeniusz Wiązwowski

SAMORZĄDNOŚĆ SŁUPSKA

Dwutygodnik
Słupskiego
Komitetu
Obywatelskiego

Nr 2/90 cena 650 zł

Adres redakcji:
76-200 SŁUPSK
ul. Szarych Szeregów 14
tel. 226-71